

- فرکن (Ferken):** کارپز.
- فرگرد (Fergerd):** پشکهک ژ پهرتوکی - ههر ئیک ژ پشکین فهدیدادی (بنپیره: وندیداد).
- فرم (Ferem):** خه م، کوشان - دلته نگی، پهریشانی.
- فرمان (Ferman):** فه رمان، دهستور - ستیرنی ترومیلی.
- فرمگن (Feremgên):** خه مگن، کوفاندار.
- فرمودن (Fermûden):** فه رمان دان، دهستووردان، ئه مرکرن، ئاخفتن.
- فرموشیدن (Fermûşîden):** ژ بیرکرن.
- فرناد (Fernad):** په یاف، جهین کیم ئاف یان نهی کوبیر ل رویبار و ده ریایا.
- فرناس (Fernas):** نه زان - خه وته.
- فرنج (Furunc):** دورماندوری دهقی.
- فرنج (Ferenc):** کوبشه کرن.
- فرنگ (Fereng):** ئه وروپا، ب تایبه تی وهلاتی فره نسا.
- فرو (Furû):** پیشگره که کولسه ری هندهک په یفا دهیت و ئانکوبین
- (نشیف، خوار) ددهت، وهکی:
- (فروآمدن: ژوردا هاتنه خوار - فروربدن: برنه خواری یان داعویران).
- فروار (Fervar):** خانای یین هاقینی.
- فرپوشیدن (Furûpûşîden):** فهدشارتن.
- فروت (Furûter):** نشیف تر، خوارتر.
- فروخت (Furûxt):** فروت.
- فروختار (Furûxtar):** که سی کو تشتا دفروشیت، فروشه ر.
- فروختن (Furûxten):** فروتن.
- فرو (Furûd):** بن، ژیر - نشیف، خوار - د زاراوی فیزیکی دا ئانکو جه مسه ری نیگه تیفت یی که هره بی.
- فرودگاه (Furûdgah):** جهی هاتنه خواری، فروکخانه.
- فرو دین (Furûdîn):** ژیرین - نشیفت، خوارتر.
- فروردگان (Ferverdgan):** وهرزی بهاری - جهژنا کو ئیرانیا ل پینج روزین دویمایا سالی یان پینج روزین سه ری (دهستپیکا) سالی دگپران - ههروه سا جهژنا کول روزا

**فرومايه (Furûmayê):** پویج، نهزان، طبعهت پیس، زهلیل، خهسیس.

**فرومردن (Furûmorden):** تهمرین، قهمرین (وهکی تهمرینا ناگری یان قهمراندنا چراکا).

**فروند (Fervend):** کهله - مهیدان - داری کو دادنه پشت دهروکی دا نهقه بیب - یه کا هژمارتنی یه بۆ کهشتی یا یان فرۆکا.

**فرونشانندن (Furûnêşanden):** ئینانه خوار - تهمراندن، قهمراندن - کیم کرنا گهرمهتی یان دژواری - هییدی کرن، ئارام کرن.

**فروهر (Ferevehr - Furûher):** د ئایینی زهردهشتی دا هویرکین بچویکن ژ نویرها ئهورامه زدا ی و ده بوونا ههر کهسه کی دا هاتیه دانان و کاری وئ به لافکرنا نویرهتی و نیشادانا ریکا راسته و پشتی مرۆف دموت، کهله خ دمینت د جه دا و ئه و روناھی ریکا سلال دگرتیه بهر و خوه دگه هینته سهروکانیا خوه یا سه رهکی و ل قیتره تنهها گیان یان روح دمینیته کو دگه هته سزایی کردارین خوه

نوزدهی فره ردهینی دگپران.

**فروردین (Ferverdîn):** هه یشا ئیکتی یه ژ سالا هه تاقی - هه یشا ئیکتی یه ژ وهزئی بهاری - رۆژا نوزدی یه ژ هه می هه یقیتن سالا هه تاقی.

**فروز (Furûz):** رۆناهی، رۆناکی، گه شاتی.

**فروزاندن (Furûzanden):** رۆهن کرن، گه شکر.

**فروزیدن (Furûzîden):** رۆهن بوون، رۆناکبوون، گه شبوون.

**فروزینه (Furûzîne):** ههر تشتی کو ناگر پی بهیته هه لکرن وهکی پوبش و په لهخی.

**فروستردن (Furûsturden):** پاک کرن، پاقرکرن.

**فروشک (Furûşek):** دانقوت - ساقار.

**فروشگاه (Furûşgah):** فروشگه ه.

**فروشدن (Furûşîden):** فرۆتن.

**فروغ (Furûx):** رۆناهی، شهوقا تاقی یان ناگری.

**فروماندن (Furûmanden):** بیچاره بوون، وهستیان، بی هیزبوون.

تۆره‌یی ییپن ههر ملله‌ته‌کی -  
قامووس، فره‌ه‌نگ.

### فره‌نگستان (Ferhengêstan):

قوتابخانه، جه‌ئ کولئ فیتری  
زانستا بن و بهیته په‌روه‌رده‌کرن -  
ئیکه‌تی یان کومله‌لا زانا و  
نقیسه‌رتین مه‌زن.

### فره‌نگ نویس (Ferheng nêvîs):

قامووس دانهر.

### فره‌وش (Fereveş):

بنییره: (فره‌هر).

### فری (Ferî):

ئافهرین.

### فریاد (Feryad):

ئاوازین، بلند، ده‌نگین بلند.

### فریب (Ferîb):

فیل، حیله.

### فریبا (Ferîba):

فیل‌باز، حیله‌کهر -

هه‌روه‌سا یا کو فیل لی هاتبیته

کرن، ب سه‌رداچووی، خاپاندی.

### فریبانیدن (Ferîbanîden):

حیله‌کرن، ب سه‌ردا برن، خاپاندن.

### فریب‌رز (Ferîburz):

خوه‌ش به‌ژن و بال، بالاب‌لند، بالابه‌رز.

### فریز (Fêrîz):

فریش (Ferîş):

بنییره: (فری) -

په‌ریشان - بژاله - سه‌رداگرتن و

تالان کرن.

ییپن باش و خراب. ئەف (فره‌هر) ه  
سالئ جارەکی دهیته سه‌ر ئەردی و

ئەو ژئ دکه‌فته د وی روژئ دا یا

کو جه‌ژنا (فروردینگان) تیدا

دهیته گێران، کو ئەف جه‌ژنه

دهیته گێران ژ به‌ر بی‌رتینانه‌قا

گیانین وان که‌سین کو مرین.

### فره‌هیده (Fervehîde):

عاق‌ل، ب ژیر، زانا.

### فره‌وش (Fervîş):

ئیه‌مال د کاری دا - گێرۆکرن.

### فره‌ (Fêrêh):

زیده، فراوان،

گه‌له‌ک، مشه - باش، قه‌نج،

په‌سه‌ندکری.

### فره‌ (Ferre):

مه‌زناهی - هیز، زاخ.

### فره‌ختن (Ferhexten):

ته‌ریه‌ت کرن، ئەده‌ب کرن.

### فره‌ست (Ferhest):

زیده، گه‌له‌ک،

مشه - جادوو، سی‌حر.

### فره‌نجه (Fehence):

ب ئەده‌ب،

ب توره، طبعه‌ت باش.

### فره‌نجیدن (Fehencîden):

بنیره: (فره‌ختن).

### فره‌نگ (Ferheng):

زانست - تۆره

- په‌روه‌رده و فیترکرن - فولکلور -

که‌لتور - شوین مایین زانستی یان

- فریش (Fêrîş):** رائیخ، وهکی: (به‌رکا و مه‌حفویرا و جهی نشستی و..... هتد).  
**فریفتار (Ferîftar):** فیلباز، حیله‌که‌ر.  
**فریفتن (Ferîften):** حیله‌کرن، ب سه‌ردابرن، خاپاندن - ترانه پی کرن، یاری پی کرن.  
**فریه (Ferye- Ferîh):** نفرین، دو‌عایتین خراب، نه‌علت (لعت).  
**فزایش (Fezayêş):** زیده‌هی.  
**فزاییدن (Fezayîden):** زیده‌کرن.  
**فزون (Fuzûn):** زیده، گه‌له‌ک.  
**فژ (Fej):** کیم، عه‌داث.  
**فژ (Fuj):** مویتین پاتکا هه‌سپی.  
**فسان (Fesan):** هه‌سان، به‌ری کو کیر و شیرا پی خو‌هش دکهن (تیژ دکهن نان سه‌قا دکهن).  
**فسانه (Fesane):** نه‌فسانه، چیفانوک، چیروک، داستان.  
**فسانیدن (Fesanîden):** هوسین، تیژکرن، سه‌قاکرن، خو‌هشکرن.  
**فسرانیدن (Fusuranîden):** قه‌رساندن، جه‌مداندن.  
**فسردن (Fe-Fusurden):** قه‌رسین، جه‌مدین، به‌ساتن - قورمچین، تیکچوون.  
**فسوس (Fusûs):** مخابن، به‌داخه‌وه - خه‌م و کو‌شان - پی‌که‌نین ب نیه‌تا یاری پی‌کرنی (استه‌زاء).  
**فسون (Fusûn):** حیله، فییل - قه‌لپ، سه‌خته - نه‌و په‌یفتین کو جادو‌گه‌ر دبیژن ل ده‌می کو ب کارئ جادو‌گه‌ری رادین.  
**فسونگر (Fusûnger):** جادو‌گه‌ر، سی‌تحره‌به‌ند.  
**فش (Feş):** پاشگره‌که و ئانکوا (وه‌ک، وه‌کی) ددت، وه‌کی: (شیرفش: وه‌کی شیری).  
**فش (Fuş):** مویت پاتکا هه‌سپی.  
**فشار (Fêşar):** فشار، گرانیبا کو دکه‌فته سه‌ر تشته‌کی.  
**فشست (Fêşşest):** ده‌نگی کوژ ماری ده‌یت ل ده‌می هیرشکرنی.  
**فشنگ (Fêşeng):** فیشه‌ک، گولله.  
**فغ (Fe-Fux):** بوت، سه‌نه‌م - دل‌به‌ر، مه‌عشوق.  
**فغاک (Fe-Fuxak):** نه‌زان، هه‌بله - نه‌حمه‌ق - بیژه، هه‌رامزاده.  
**فغان (Fexan):** ئاخینک - زیمار - هه‌وار، فریاد.  
**فغفور (Fexfûr):** کوری خودی (ئه‌قه

- فلج (Felc):** قفل، کیلونا دهر وکی. ههروهسا (فلجم) ژی لکاره.
- فلخ (Felx- Felex):** دهستپیک. **فلغند (Felxend):** پیژان.
- فله (Fele- Fulle):** فری (فرین شیری).
- فلیو (Feliv- Felivê):** بیهوده، بی مفا.
- فنج (Fe-Func):** کهسی کو ئیشا فتق ههبت - مهزن.
- فنجنا (Fenca):** رهجفینا کو بهری تایب دهیته مروقی.
- فنجیدن (Fenciden):** باوشک فهدان، نوقرسکین خهوی.
- فند (Fend):** فیل، فهند، حیله - دره - خاپاندن.
- فندک (Fendek):** چهقماق، مهکینا ناگر هلکرنی.
- فوت (Fût):** پف (بایب کوژ بو تهمراندنا چراکا یان هلکرن و گهشکرنا ناگری ژ دهفی دهردهقت).
- فوز (Fûz):** دورماندوری دهفی.
- فوژان (Fûjan):** نرین، دهنگین بلند، ههوار، فریاد.
- فولاد (Fûlad):** پیلا.
- نازناشهک بوو کول سهردهمین کهفن دادنانه سه شاهین چین). **فغند (Fexend):** سهما، رهقس، خوه هلاقیتن.
- فغیاز (Fexyaz):** بهخشیش، پارهکی زیده کو خودائی کاری ژ بلی ههقی کارکهریی بدهته کارکهری - مزگینی.
- فکور (Fekûr):** زهلامی کو گهلهک هزرا بکهت، هزرقان.
- فگار (Fegar):** وهستیای - پهریشان - بریندار. ههروهسا (فگال) ژی لکاره.
- فلات (Felat):** بیابان، دهشتا بهرین و بی ئاف و گیا.
- فلاحت (Felahet):** جوئیاری.
- فلاخن (Felaxen):** بهردهقانی. ههروهسا په یقین: (دستاسنگ، دست سنگ، قلاب سنگ، قلاسنک، قلباسنگ، قلماسنگ، کلاسنک، کلماسنگ و فلاسنک) ژی لکارن.
- فلاده (Felade):** بیهوده، بی سود - ناخفتنین بی مفا.
- فلاکت (Felaket):** بیچارهیی، بهدبهختی - نه داری، موعیزی.

فهل (Fehl): فرهه.	فیریدن (Fîrîden): ب نازداری و
فیار (Fiyar): کار، شول، پیشه.	دفنبلندی بریثقه چوون - ترانه کرن.
فیال (Fe-Fêyal): دهستپیتک،	فیس (Fîs): ناز - دفنبلندی (غرور).
سهه تا.	فیل (Fîl): فیل.
فیاوار (Feyavar): بنیره: (فیار).	فیلک (Feylek- Feyelk): تیرا
فیر (Fîr): مخابن، بهداخه وه - ترانه.	دوسه ر یان سهه ر پههن.
فیروزه (Fîrûzê): بهره کی پر بهایی	فینه (Fîne): فیس (کولاقی سۆر یان
رهنگ شینه.	سپی).

# ق

- ق(Qaf):** ئەڭ تىپە د زمانى فارسى  
دا نىنە و ئەو پەيڭىن كوئەڭ تىپە  
د ناڭ دا بت، يان پەيڭىن عەرەبى  
نە يان ژى پەيڭىن توركى نە، يان  
ژى پەيڭىن لىكداى يان دارشتى  
نە ژ ھەر سى زمانان. د ھندەك  
پەيڭىن فارسى دا شوبنا تىپىن (غ  
- ك) دگرت.
- قآن(Qaan):** پەيڭەكا بنىيات  
مەغولى يە، ئانكو: شاھىنشاھ،  
شاھى مەزن، شاھى شاھان.
- قاب(Qab):** پەيڭەكا بنىيات توركى  
يە، ئانكو: سىنىك - كالوخك -  
چارچووقى (ايطار) ئ و پىنا و  
خودىكا.
- قآب بالان(Qab balan):**  
دەستە يەكە ژ مورىن فېندە كوب  
دو رەنگە پەرانن و پەرك ژ وان  
بۆيىن دى دبتە نخىفك، وەكى:
- (خالخوگ و سىسېرك) ا.  
**قابلمە(Qablemê):** قازان.  
**قاپندە(Qapendê):** كەسە كۆ  
تشتەكى ژ دەستى كەسەكى يان ژ  
جھەكى ب شارەزايى بدزت و  
كەس پى نەحەسىيىت.  
**قاپىدن(Qapîden):** دزىن (تشتەك  
دزىن ب شارەزايى و بلەز).  
**قاج(Qaç):** كۆبىزى يان توزىن  
زەبەش و گوندورا - شكەن، دەرر.  
ھەرەسا (قاش) ژى لكارە.  
**قارچ(Qarç):** كفارك.  
**قارقار(Qarqar):** دەنگى قغ قغا  
قەلى.  
**قازغان(Qazxan):** مەنجەلا مەزن.  
ھەرەسا پەيڭىن (قزغان،  
غازغان، غزغان و غزغن) ژى  
لكارن.  
**قاشق(Qaşuq):** كەڭچك، كچك.

- قاطر (Qatêr):** هیتستر (دهمی کهر گوهنیلین دگهل ماهیننی بکت، هیتستر ژئی په یدا دبت). ههروهسا (چمنا و ستر) ژئی لکارن.
- قاعدگی (Qa'êdêgî):** بی نفیژاهی، عادا هه یفانه یا ژنکا.
- قاف (Qaf):** ناڤی چیا به کی چیقانوکی یه کو دبیزن سیمه رخنی لسه ری وی هیلین هه بوویه.
- قافله سالار (Qafêlsalar):** سه روک و سه ربه رشتنی کاروانی.
- قالوس (Qalûs):** قالووس یان ژئی قالووسی ناڤی ئاوازه کی یه ژ موزیکا که فنا ئیرانی.
- قالی (Qalî):** مه حفویر.
- قالی باف (Qalî baf):** که سی یان که سا کو مه حفویرا چیدکت.
- قایق (Qayêq):** قایک، به له ما بچویک.
- قایم باز (Qayêmbaz):** یاریکه ری شاره زا و بی هه فتا د یاریین طاوله و شه ترنجی دا.
- قایم باشک (Qayêmbaşek):** چینگانی (یاریه کا بچویکایه کو ئیک چاڤی خوه دنقینت و هه قالین وی خوه لی خه دشیرن و
- لسهر پییدڤی یه کو وان  
ڤه بینته ڤه و.....).
- قبرستان (Qebrêstan):** گۆرستان.  
**قبله گاه (Qêblêgah):** قبیله گه ه،  
جهی قبیلی، نهو جهی کول دهمن  
نقیژکرنی مرۆڤ به ری خوه دده تی.
- قپان (Qepan):** قه پان، ترازیا  
مه زن. ههروهسا (کپان) ژئی  
لکاره.
- قحطی (Qehtî):** هسکسالی، خه لا.  
**قدرانداز (Qeder endaz):**  
کشانداری کو تیرا وی خه له ت  
نه چت، سه گشان.
- قدم گشادن (Qedem guşaden):**  
درکه یه ژ ریشه چۆنی.
- قدم نهادن (Qedem nehaden):**  
ریشه چۆن و گاش هاقیتین د جهه کی  
ڤه.
- قراثخانه (Qêraetxanê):** ژۆره که  
د په رتوو کخانین گشتی ڤه کو  
خه لک تیڤه په رتووک یان روژناما  
دخوین.
- قرارداد (Qerardad):** په ایمان -  
په ایمان نامه، هه ڤبه ست.
- قرارگاه (Qerargah):** جهی بیهن  
ڤه دانن، مال، خانی.

- قرص (Qurs):** د زمانې فارسی دا نانکو: رهق و موکوم.
- قرضدار (Qerzdar):** قهردار، دهیندار.
- قرمز (Qêrmêz):** سؤر، قورمز، رهنګی سؤر یان قورمز.
- قرهني (Qerney):** نه یا رهش، نیک ژ ټالاقین موزیکي یه وهکی بلولوی کوژ داری و کهرهستیت ناسنی دهیته چیکرن.
- قزل آلا (Qêzêl ala):** جوړهکی ماسی بی رهنګ سؤر و تام خوهشه کود ټاقین شرین دا دژیت و د رویاران دا ژمی پهیدا دبت.
- قزلباش (Qêzêlbaş):** سهر سؤر (هندهک ژ سویایی شاه ئسماعیلی ئیکي بوون کو پیکهاتبوون ژ لایه نگرین مهزه بی شیعہ پاریزفانین دهسته لاتا صهفهوی، و ژ بهر کولاقی رهنګ سؤری کو لسه ری وان ب فی ناقی دهاته نیاسین کو پاشان همی لهشکهری صهفهوی ب فی ناقی هاته ناڅکرن).
- قشلاق (Qêşlaq):** گهرمیان.
- قشنگ (Qeşeng):** خشکوک، دهلال، جوان.
- قشون (Quşûn):** کوما سویاپین وهلاته کی.
- قصب انجیر (Qeseb encîr):** گهلوازی کتکین هیژیرا.
- قصبه پرداز (Qêsseperdaz):** چیرۆک بیژ.
- قصیده سرا (Qesîdesera):** چامه بیژ.
- قطعنامه (Qet'namê):** بهیاننامه.
- قطر (Qetûr):** ئه وری پر باران - د فارسی دا بوهر تشته کی زهخم و ستوبر بکار دهیت.
- قفل رومی (Qufîê romî):** ناقی نیک ژ ههر سیه ئوازین باره دی.
- قفل گر (Qufîger):** قفل چیکهر، کللساز.
- ققنوس (Quqnûs):** بالنده کی چیثانویکی یه کو دگوتن نکلی وی گهلهک کون لی بوون و ئوازین سهیر ژئ دهر دکه تن، و هزار سالا فی بالندهی عه مر دبر و ده می کو ژبی وی دگه هشته دویمایی، دا هندهک پویش و پهله خی کوم کت و دال سهر روینت و دا دست ب په رلیدانن کت هه تا ناگر بهریبا

وی پویش و پهله‌خی و دا هوسا خوه سۆژت و دویمایی ب ژيانا خوه ئینت.	شه‌رکرنی یه کوژ شیری کورتتره و هه‌ردو لیقین وی بره‌کن. <b>قناری (Qenarî):</b> کناری (فرنده‌کی خوهش ئاوازه).
<b>قلان (Qelan):</b> په‌یشه‌کا بنیات مه‌غولی یه و ئانکو: باج و خه‌راجین کو لسه‌رده‌می ئیلخانیان ژ خه‌لکی دهاتنه وه‌رگرتن.	<b>قناوین (Qenavîz):</b> جوړه‌کی په‌رۆکی نارموشی یی ساده‌یه کو پتر ب ره‌نگی سۆره.
<b>قلاووز (Qelavûz):</b> پیش‌شروه‌وی له‌شکه‌ری - ریبه‌ر - ری نیشانده‌ر. <b>قلب (Qelb):</b> د زمانی فارسی دا ئانکو زیپ و زیقین قه‌لپ و سه‌خته.	<b>قنداق (Qundaq):</b> قونداخی تفه‌نگی - قوماتک. <b>قندداغ (Qenddax):</b> قه‌نداغ. <b>قنق (Qunuq):</b> میه‌شان - ریتفنگ. <b>قورباغه (Qûrbaxê):</b> به‌ق.
<b>قلمدوش (Qelemdûş):</b> قلیقدانک. <b>قلم زدن (Qelem zeden):</b> نقیسین - نه‌خشکرن، کیشان، وینه‌کرن. <b>قلمزن (Qelemzen):</b> نقیسه‌ر - نه‌خشکیش، وینه‌کیش.	<b>قوقو (Qûqû):</b> قومچا قه‌مبسی یان کولاقی - ده‌نگی دیکلی. <b>قولنج (Qolenc):</b> ئیشا قولنج. <b>قوی دل (Qevî dêl):</b> ب دل - دلیر. <b>قه‌رکردن (Qehirkerden):</b> سلبوون.
<b>قلم کردن (Qelemkerden):</b> برین، قه‌دکرن. <b>قلندر (Qelender):</b> قه‌له‌نده‌ر، ده‌رویش. <b>قلندرانه (Qelenderanê):</b> وه‌کی ده‌رویشا.	<b>قهرمان (Qehreman):</b> قاره‌مان، دلیر، په‌له‌وان. <b>قهندز (Quhendêz):</b> په‌یفا بنیات فارسی یه کوژ په‌یفا (کهن دژ) هاتیه و ئانکو: که‌لها که‌فن. <b>قه‌وه‌جوش (Qehvêcûş):</b> جه‌زوی قه‌هوی.
<b>قمارباز (Qumarbaz):</b> قومارچی. <b>قه‌مه (Qeme):</b> قه‌مه، ئالاقه‌کی	<b>قه‌وه‌چی (Qehvêçî):</b> قه‌هوه‌چی.